

BISERICA și ȘCOLA.

Fóe bisericéscă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețulă abonamentului :	Prețulă inserțiunilor :	Correspondințele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe anul . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțenă	„BISERICA și ȘCOLA“
„ „ „ „ „ jum. anul 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Îar banii de prenumerațiune la
Pentru România și străimătate pe anul 7 „ — „	4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Nr. 386 B.

IOANŪ

din îndurarea lui Dumneđeu Episcopulă bisericeii dreptcredincioșe resaritene în Eparchia română a Caransebeșului.

Iubită preoțime, evlavioșiloră creștini: Dară îndurare și pace dela Dumneđeu Tatălă nostru, carele este în ceruri!

Elă a înviat. Marc. c. 16 v. 6.

S'a scosă în cele din urmă icónele cele de jale din bisericeii, liniștea morții și înfioratoriulă întunecă nu mai este, a încetată; în loculă amintiriloră celor pline de durere ne zimbescă astađi din tóte părțile bucuria și veselia; altarele sunt îmbrăcate iar în tótă frumșea și pompa loră; sunetulă clopoteloră ne chiamă la bisericeă, ca se ne rugămă cu evlavie, să lăudămă și se preamărimă pe Dđeu, creștini se întimpină astađi unii pe alții cu îmbucurătoarele cuvinte: Christos a înviat.

Dar óre acésta frumșeă așa de serbătoréscă, acésta bucurie a bisericeii de unde vine? Iub. creștini, de ce ne aduce aminte acésta schimbare?

Ea ne aduce aminte de bucuria cea mare, ce au avută în ziua de astađi toți apostoli și învățaceii lui Isus, de bucuria, ce o simtă încă până în ziua de astađi toți creștini, ne aduce aminte de bucuria, ce are se domnescă astađi între noi toți, pentrucă domnulă Christos a înviată întră adevără, precum a đis mai nainte; așa dar și noi vom învia I. A., și noi ne vom scula din morméntă, cum ne-a făgăduită elă, dacă vom învia, adecă dacă viețuindă încă aici pe pământă ne vom scula din morméntulă păcatulă, precum ne-a poruncită elă nouă. Cum dar nu ne vom bucura și veseli astađi din adenculă inimei?

Care va se đică învierea, ce o serbăm noi astađi este de 3 feluri: 1. Învierea ce o credem, 2. Învierea ce o nădeđuim și 3. Învierea ce trebuie să o iubim.

Prin învierea cea din tăiă poteți cunóscă lesne creștiniloră, că se înțelége învierea lui Christos, prin cea din a doua învierea tuturoră ómeniloră, și prin cea din a treia se înțelége învierea, adecă întórcerea creștiniloră din calea tuturoră păcateloră, la calea porunciloră lui Dđeu.

Acestea trei adevăruri mă facă se împărtă predica mea de astađi în 3 părți, luați aminte.

I.

Acea înviere, ce trebuie se credem, este învierea lui Christos.

Așa vedem că se întemplă aici pe pământă I. Ascultătoră, care se obicínuesce odată cu întuneculă nopti, ochii aceluia nu potă suferi rađele cele strălucitoare ale sórelui, așa vedem că și în inimile cele negre, ómenii cei necurați n'au putută se suferi multă vreme pe celă sfântă a lui Dđeu, pe Isus Christos, pentrucă le era spină în ochii loră cei vicieni, și socoteau, că prin mórtea lui își vor căștiga iar liniștea sufletului; bucuria loră cea mare a culcat la pământă așa de tare pe învățaceii Dnă Christos, încât ei impraștiați, goli de tótă nădeđdea umblau rătăcind ca oile fără păstori.

Dar în viața omenéscă tóte au începutulă loră și sfârșitulă loră, bucuria și întristarea se schimbă adeseori așa de iute cum se schimbă vremea cea senină și norósă, lumina sórelui și plouă. Astfelă morméntulă Dumneđeesculă Mântuitoră se deschide, pétra cea mare de pe morméntă se restórnă ea de sine, pădătoră petrunși de frică și gróđă fugă părăsindă morméntulă și în loculă loră vină ingeră, cari muieriloră mironosițe, ce au venită desă de diminéță la morméntă le au đisă: Dnă nu este aici, elă s'a sculată precum a đisă mai nainte, elă a învinsă mórtea, elă a înviată.

Deodată tóte s'au pusă în mișcare; în tóte locurile se vorbea de învierea lui Christos, unii điceau, că totulă este o poveste, alții se îndoiau, și numai puțină erau, cari credeau. Atunci Dnă Christos celă ce a înviată s'a aréstată mai întâi la puțină, apoi la toți. Elă a đisă cătră cei fricoși între dênși: pace vouă, nu vă temeți, eu sunt. Elă a aréstată celoră ce se îndoiau, semnele cueloră la mânele și picioarele lui: pipăiți-mă, le a đisă, și vedeți că eu însumă sunt. Elă a luminată mintea și a mișcată inima celoră greu credincioși, ca se înțelégă scripturile đicândule: așa este scrisă, și așa a trebuită Christos să pătíméscă, și a treia đe se învieze din morți. Și astfelă s'a prăvălită încetulă cu încetulă pétra cea grea și de pe inima învățaceiloră; întristarea loră cea mai adencă s'a prefăcută în bucuria cea mai mare, și bucuria i-a făcută așa de îndresneți, încât fiecare voia să se apropie mai multă de elă, toți voiau să-lă vadă, să-lă asculte, se vorbească cu elă, și dorința tuturoră s'a împlinită, inima tuturoră s'a umplută de dulce desfătare.

Toți învățăceii vin acum iară și se așază la picioarele lui, ca și când le ar fi rușine, că l'au părăsită când era în viață; acum se apropie cu totă credința către păstorii lor, acum se întreacău care de care se facă mai mult, acum toți suferu de bucurie întemnițările, chinurile, ba chiar și mórtea; pentrucă ei de aici încolo nu căutaū altă laudă pe pământ, decât acea de a se socoti ca o lăpădătură înaintea lumii și ca nisce oi de junghiere. [Ps. 43 23].

După tóte acestea I. A., învierea Dluī trebuie se fie adevărată și noi trebuie se credem în ea; pentru că toți învățăceii și apostolii au trăit și au murit ređimați pe acest adevăr: Cristos a înviat, acésta au scris-o ei și au pecetluit-o cu însuși sângele lor.

Dar învierea Dluī, în care trebuie se credem, este și unū adevăr plin de mângăere pentru noi I. A., căci tóte învățăturile și făgăduințele sale, tot ce este în știința noastră bună, mângăitorii și înbucurătorii, le a legatū mântuitorul strîns de făgăduința că elū va muri, dar nu va rămănea în mormânt, ci va învinge mórtea. Așa dar, dacă n'ar fi înviat Christos, tótă creștinătatea noastră n'ar avé nici unū preț, tótă învățăturile despre darul lui Dđeu și iertarea păcatelor, despre mântuire prin mórtea sa, ar fi minciună și înșelăciune, tóte nădejile noastre împreună cu nădejile apostolilor ar fi rămasū îngropate în mormânt; și ce reū ar fi de noi! Tótă întunecimea nopților n'ar fi fost destul de negră, ca se descrie ticăloșia, jelea, nesciința, selbătecia și păgănetatea lumii. Astăđi când ne luminéđă lumina cea mai limpede a creștinătății, și ne vedem înconjurați de atăta întunecare, și de atăta păcat și fără de legi, dar ce ar fi fost de noi atunci, când lumina vecinică s'ar fi stîns dintre noi, când pétra deasupra mormântului ar fi pututū încuia pe mântuitorul Christos pentru totdeauna. O atunci în lume n'ar fi decât prepastii și iar prepastii, noi în tótă viața noastră numai ne-am chinui munciți de nesciința, de reutate, de frică și grózá, de asuprire și tirănie. Dar nu Preaiubiților! Nu! Mântuitorul nostru trăesce. Elū a sugrumat mórtea cu însuși mâna sa, elū a sfărmatū încuitorile mormântului, a resturnatū pétra de pe ușa mormântului, elū a rușinatū pe dusmanii seī și pe ai nostri; elū și-a ținutū cuvântul, elū este credincios și în veci adevărat, elū este acela, în care credem noi, elū a înviat din morți, și pentru aceea este adevărat, că și noi vom învia; despre acésta în partea a doua.

II.

Așa dar dacă învierea Domnului, în care trebuie se credem, este adevărată, așa este asemenea de adevărat, că și noi și trupurile noastre vor învia odinioră, că și noi putem năđăđui cu siguranță în învierea noastră, însuși elū ne-a făgăduit și a đisū: va veni vremea, când toți cei ce sunt în mormânturi vor ađi glasul lui, și cei ce vor ađi vor învia.

Acest Isus, care ne-a făcutū o astfel de făgăduință, nu și-a călcatū nici odată cuvântul, nu și-lū va călca nici în privința învierii noastre, acésta nu va face elū în veci. Elū cu făgăduințele sale este ca stânca de pétra în mijlocul mării, care stă necălătită, și își rădică capul mai pe sus de tóte valurile, de s'ar repeđi ele cu furie cât de mare; căci dacă toți ómenii s'ar face minciñoși, elū nu-și va călca cuvântul seū.

Trupul veđi bine se va preface mai curând sau mai târđiu în pământ și în pulbere; și grăunțului de

grâu, care se samăna în pământ, trebuie mai întâi se putredăscă, cum đice apostolul Pavel, apoi se răsara, se facă spice și să se cóca pentru săceriș. Așa și trupurile noastre, unul după altul trebuie mai întâi să se samene în holda lui Dumnezeu, în îngropătoare, și acolo se putredăscă și să se respéscă, dar când vor ađi glasul lui Dumnezeu, atunci tóte se vor scula întru mărire, întru nesticăciune, se va scula ca trupū cerescū și nemuritoriu, pământul și pulberea în care s'a prefăcutū trupul nostru se vor aduna și se vor alcătui în chip minunat, iară Domnul în đina venirii sale celei de adona, va trimite pe ingerii seī și glasul trimbițelor lor se va ađi în tótă lumea. Atunci cei ce vor ađi glasul lui, se vor scula din mormânt și vor învia, cei buni întru învierea vieții, iară cei răi întru învierea osândirei.

Și acésta înviere trebuie se fie mângăerea noastră I. A., nădejdea noastră în tóte nenorocirile vieții noastre celei pămăntesci; așa spre pildă în bóle, pentru că și dacă trupul nostru aici pe pământ înbătrănesce, sau se chinuesce de dureri și se pregătesce, se cóce pentru de a intra în mormânt, ferice de noi! că elū secóce, se pregătesce pentru o viață mai bună, pentru o primavara a unei bucurii vecinice și netulburate.

Acésta înviere trebuie se fie mângăerea noastră, nădejdea noastră în sărăcie și sudóre, pentru că dincolo de mormânt ne aștepta o patrie plină de odihnă, o patrie unde nu sunt lacrimi și amărăciuni, muncă și trudă.

Acésta înviere trebuie se fie mângăere și nădejdea noastră atunci, când ómenii ne gonescū și ne urăscū, pentru că peste puțin sau peste mult vom ajunge și intra într'unū liman sigur, unde nimenea nu ne va mai dușmăni și cleveti, nici o inimă rea nu ne va mai pismui, nici unū omū nu ne va mai nedreptați și asupri.

Acésta trebuie se fie mângăerea, nădejdea noastră și la mormântul Iubiților nostri. Nu, noi nu vom mai plânge pe Iubiții nostri. Nu! Și nouă ni se va deschide mormântul, acésta pórtă a veciei, și iar îi vom vedea, vom petrece cu dênși în veci, și nici o nenorocire, nici o mórte nu ne va despărți!

Dar vai de tine păcătoșule! că tu te vei cutremura, sórtea ta dincolo de mormânt va fi înfiorătoare! Tu când va resuna trimbița te vei deștepta plin de gróđă, tu vei fi datū în mâinile ingerilor celor nemilostivi ai Domnului, precum se dá buruiana în mâinile secerătorilor, lorū spre mânia și urgie, iar ție spre muncă și chin, căci precum buruiana se alege și se arde, așa se desparte celū rău de cei buni, și se va arde ca paiele și buruiana în focul celū vecinic. Nenorocitul! Ca o segétă va trece prin inima și sufletul teū cuvântul dreptului judecătorii: Duceți ve delă mine blăstămaților în focul celū, vecinic, care este gătít diavolului și slugilor lui.

Dar noi I. A. nu vom ținea cu făcătorii de rele, cu păcătoșii, nu în veci nu! Și dacă ispititorul ne-a încalcitū în mrejea lui, ne-a pusū în lanțurile lui, noi le vom rupe, și ne vom arunca în brațele Mântuitorului nostru. Despre acésta se va vorbi mai mult în partea a treia și cea din urmă.

III.

Deci dacă vrem se ne sculam din mormânt odinioră nu în frică și grózá, ci în bucurie și fericire, trebuie se rupem lanțurile, în care ne ține legați păcatul, se restignim și se omorim în noi însine obiiciurile fărădelegilor și se înviam în Christos du-

când o viață sfântă și fără de păcat; și acesta este învierea pe care noi trebuie să o iubim ca păcătoși.

Și oare este cineva fără de păcat? cine este curat de tot ce este rău? Și dacă cineva ar dice că este fără de păcat, acela ar fi unu mincinos, dice s. evangelistul Ioan. O! noi suntem obicinuiți mai mult său mai puțin a face rele, cât este de urită înaintea lui Dumnezeu inima noastră, cea încărcată de păcate! Așa vedem, că unul este predomnit de mânie, altul este predat la necumpătare, alu treilea se lasă a se tîri de patima desfrânării, ceialaltu sunt îngropați în ură, resbunare și pismă, în minciună și nedreptate, în deșertăciune și mândrie și în alte sute de patimi.

Dar aceste felurite păcate sunt mormîntulu, ce trebuie să le rupem, dacă vrem, ca Christos să fie Domnul nostru, Mântuitoriu nostru, bucuria, fericirea și viața noastră; numai după ce vom omori păcatulu, pôte să viețuiească binele întru noi. Lăpădați aluatulu celu vechiu, ne strigă astăzi s. biserică, lăpădați aluatulu celu vechiu alu reuțății și alu viclesugulu, ca să fiți frământătură nouă, să fiți aluatul dulce alu curățeniei și alu adevărulu. (Apost. Pavel 1. Cor, 5. v. 8).

Iubiți Ascultători! Se mergem dar și se ne aruncăm la picioarele lui Isus, Mântuitoriu nostru celu Dumnezeuesc, care astăzi și totdeauna ne mângăie pe noi păcătoși și ne dă viață și dar. O! elu nu vrea să ne fie Dumnezeu fără îndurare, care se vrea numai să judece și să osendască. Elu nu vrea mărtea păcătosulu, dice elu însuși, ci vrea să se întorcă și să se fie viu. Elu nu vrea perirea noastră vecinică, ci scaparea noastră. Pentru aceea Dumnezeuescul Mântuitoriu stă astăzi înaintea noastră, arătându-și toate ranele sale, într'o mână cu steagulu crucei, iar la ceialaltă mână rădicând două degete în sus, ca și când ar vrea să cheme pe Dumnezeu de mărturie, pentru că se ne asigură pe noi prin jurământul, că elu și-a vărsat sângele pentru păcatele noastre, că elu ca învingătoriu cu steagulu crucei, ne-a smuls din gura iadulu. Pentru aceea se dice în s. scriptură: Dumnezeu a trimis pe fiulu său, ca să curățască păcatele noastre, și nu numai ale noastre, ci și ale lumii întregi, ranele lui sunt sănătatea noastră, sângele lui este viața noastră, mormîntulu lui este învierea noastră. O de n'am uita nici odata I. A. câte lacrimi ferbinți, câte sudori de sânge, câte dureri și rane i-am pricinuit noi Domnulu Christos prin păcatele noastre! O de am săi se-î mulțămim și se nu perdem sufletulu cu atâta ușorătate, sufletulu, care este unu bunu atât de prețios, rescumpăratu cu sânge Dumnezeuesc! O de am săi mulțămim pentru dragostea cu care a pătimitu pentru păcatele noastre, de i-am mulțămim hotărîndune, ca de aici înainte numai pentru acela să viețuim, care a murit pentru noi toți! O de am săi trăi, pătimi și muri ca Isus celu Dumnezeuesc, și de am săi aveam să arătăm atâtea rane ale nedreptății și asupraie suferite cu răbdare creștinescă, și ale dragostei, cum a arătat marele pătimitoriu Isus! Atunci Iubiților, la învierea celoru drepti, ne-am scula și noi din mormântu plinu de bucurie și am cânta Domnulu împreună cu ei cântare de laudă și bucurie; pentru că faptele cele bune nu moru nici odată, ele esu din mormântu tot mai mărețe și mai frumoșe și nu se stingu, ci remănu în veci neperitoare, ca și ranele Domnulu Christos.

Tu Dumnezeuescule, puternice învingătoriu! Tu celu ce ai înviatu din morți, întru care credem noi! O întindene mâna ta nouă ce, ce zăcem cufundați

în slăbiciune și păcate, ajutane ca să înviem spre faptele cele bune, și să ducem o viață, cum îți place Ție, fă ca glasulu trimbiței de odinioară, ce se va auzi mai pe urmă aici pe pămîntu, se nu ne înspăimânteze, ci se resune cu plăcere în urechile noastre. Noi nădăjduim, că vei asculta acesta umilită rugăciune, pentru că dragostea și îndurarea Ta către noi este nemărginită. Amin.

Caransebeșu 5. Aprilie 1883.

Alu Vostru tuturor

binevoitoriu
Ioan Popasu, m. p.
Episcopu.

Școlă medie românească în Arad.

(La adresa ven. sinodulu eparchialu.)

Precum bolnavulu, carele de ani întregi nu avu de-a dreptulu parte din binecuvîntările rașelor solari, simțesce în interiorulu său unu feliu de furnicătură ca și de electru, dacă îl scoți din umbra ucidețore și-lu pui în atingere directă cu lumina; precum simțesce rându-nica în inima sa dorulu de a se rentorče în patria înprimăverată, cand o chiamă instinctulu său profetic; și precum saltază cerbulu când se apropiă de isvorulu dela munte: chiar astfelu simția și salta inima mea la deschiderea sesiunei sinodali din anul trecut, când adencu prevedetoriulu domnu episcopu diecesanu în cuvîntulu de deschidere atrasă destulu de semnificativu atențiunea deputaților asupra necesității de a înființa în Arad o școlă medie românească de caracteru confesionalu.

Unu anu în viața omulu cu dreptu cuvîntu este rubrică însemnată; și cu toate aceste pare că numai ieri pronunția de pe catedră înaltulu prelatu cuvintele: „ . . . pentru a ajunge rezultate cât mai mănose în progresu, precum dorim cu toți, avem cea mai simțită lipsă de școle medie confessionale; iar până să ni ajute cerulu a suplini și această lacună, prin înființarea măcar a unu gimnasiu confesionalu, așa crede Dloru deputați să introducem o școlă pregătitoră de 4 cursuri după norma unu gimnasiu inferioru, — în sinulu institutulu nostru pedagogic-clericalu!“. Dicu, pare că numai ieri, căci într'unu anu de zile nu se petrecu în jurulu nostru nici unu evenimentu de atâta valore, carele să împingă din colu de pragulu consciinței actulu ponderos și unicu salvatoriu pre care ilu accentuă din inimă sinceră vredniculu nostru prelatu!

Abstragîndu astă dată dela ușurătatea, cu care s'au îndătinatu reprezentanții nostri sinodali a pertratata mai alesu afacerile școlare, se pôte constata că mulțimea agendelor sinodali au fost cauza, de sinodulu nu a intratu în meritulu cesțiunei, ci a concredutu cauza la consistoriu spre studiere detăiată, carele va avea să ascernă în

sesiunea proximă unū planū perfectū despre înființanda școlă mediă română cu caracterū confesiunalū.

Dacă simțesce cineva necesitatea unui atare institutū confesiunalū, atunci loculū primū i-se cuvine aici barem corpului didacticū alū institutului pedagogicū-clericalū din locū. Acesta pōte produce ori cāte dovedī și dilnice, cā lipsa de preparațiūni uniforme este cauza la pucinulū progresū ce sã constatēzã în tinerimea nōstrã. Mergândū unū pasū înainte, cu durere vom trebui sã constatãm cã întrēgã biserica diecesei înregistrēzã continuū în anele sale necasuri și suferințe, care ar potea lipsi, dacã am avea preoți și învățatori mai destoinici, cari adecã sē pōtã concura cu a altorū neamuri conlocuitoare.

Din aceste considerațiūni ponderōse a mănecatū P. S. S. când a atrasū atențiunea sinodului asupra mai susū-amintitei școle, și ca părinte sufletescū adevēratū a făcutū fōrte bine, de ore-ce are se dēe seamă lui Ddeū despre turma concređutã. — Dar împregiurãrile între care trãimū noi, acum sunt mai grele de cāt în anulū trecutū, și la anulū vor fi mai grele de cāt estū-timpū, etc., cāci alte popōrã din țarã progresēzã, pre când noi saū regresãmū, saū în casulū celū mai hunū stagnãmū. Dreptū aceea trebuie sã facemū tot ce e legalū, numai sē realisãm odatã institutulū, care ne pōte salva.

Dacã ne ocupãm în colōnele acestei foi cu acēstã cestiune gravã, o facemū cu deosebire din motivulū, sã atragemū atențiunea on domnū deputați sinodali asupra ei și sã-i îndemnãmū din inimã sincerã ca sē trecã mai rapede preste cestiuni, cari și așa putemū dice cã se presentēzã în sinodū numai spre luare la cunoscințã! Timpulū celū scumpū și chiertuelile încopciate cu sinodulū sã se întrebuinteze măcar odatã eminamente pentru agende școlare, cã de nu vom curma reulū de timpuriū, atunci mai târđiū și de vom voi nu vom putea, cã va fi atāt de mare, în cāt va fi cuprinsū tot ce ni sē va pãrea cã mai avem sãnētosū!

Nu este permisū a presupune, cã între onorațiūi domnū deputați sinodali esistã vre unulū, carele sē nu fie pre deplinū convinsū despre însemnãtatea școlēlorū. Dacã s'ar afla însă cineva, carele sã sustēnã, cã la noi mergū lucrurile bine cu afacerile școlare, atunci servēscã de contrapunctū adevērurile, cã în diecesa întrēgã nu avem aprōpe nici o școlã elementarã, care sē fie organizatã perfectū dupã recerințele prescise în planulū de învățãmētū, apoi cã nu avem nici unū inspectoratū școlarū, în carele se ajungã frecuentarea școlei la 50⁰/₀, și în fine cã școlēle nōstre pentru adultī esistã numai cu numele,

saū pentru ca se pãrãdēze cineva scrisualminte despre esistința lorū, dovēdã la acēsta este, cã reuniunile culturale între poporū numai cu greū devinū populari, și acēsta din causã cã nu sē sporesce poporulū cãrturariū. Și cine nu vedē isvorulū celū adevēratū alū tuturorū relelorū de calibrulū acesta!? Purcedēndū în modū erote-maticū vom auđi și pre ultimulū țeranū punēndū vina în capulū preotului și alū învățatoriului. Iar noi, cari de aici purcedēndū înțelegemū întru-adevērū pre țeranū, vom sci pune vina pre institutulū, care creēzã preoți și învățatori nu deplinū cualificați! Cine voesce însă sã aparã de amicū alū dreptãții, asculte pre cei ce conducū instrucețiunea clericalã și învățatorescã, și acestia vor documenta pãnã la evidentã, cã tot reulū derivã din slaba cualificațiune — dar și acēsta heterogenã — a elevilorū, cari se primescū în institutū! — Poftimū apoi înainte cu logica în mână și vom afla, cã mediculū chiãmatū sã vindece rana este numai sinodulū eparchialū. Înaltulū capū alū sinodului și-a făcutū datorința! Dela consciința reprezentanțilorū poporului atērnã soluțiunea cestiunei, ceea ce noi așteptãm cu multã nerãbdare.

A.

Fondū propriū diecesanū

pentru asigurarea edificielorū bisericesci și școlari.

Sã mai desbatem în publicitate și sã nisuiam a lãmuri o cestiune din punctū de vedere financiarū fōrte importantã chiar în ajunulū sinōdelorū eparchialī, cu deosebire față de sinodulū eparchialū din Arad, unde cestiunea s'a studiatū și debãtutū în anii din urmã cu totã atențiunea și cu multã diligințã, încât în sesiunea sinodului din anulū acesta se așteptã — așa dicând — rezultatulū finalū alū lucrãrilorū unei comisiūni emisã spre scopulū acēstã.

Cestiunea este așa delicatã încât ar fi o daunã nereparabilã amenarea resolvirei finalī, decī sperãm tare cã în sinodulū diecesan din Arad se va și resolvi finalminte și favorabilū încã în decursulū sesiunei din anulū curente.

Prima idee pentru înființarea unui fond diecesan propriū de asigurare în diecesa Aradului, avem a o mulțami Dluī Dr. G. Popa, referintele senatului școlariū a Consistoriului din Arad, carele a supusū cestiunea la deliberarea conferinței centrale a tuturorū inspectorilorū de școle din districtulū Consistoriului din Arad, ținutã în 29. Noemvre 1879.

În acea conferințã s'a adusū în causã urmãtorulū decisū: „Conferința centralã, avēndū în vedere §. 1. din statutulū organicū, carele dechiarã parochia și pre analogiã diecesa de o întrunire cu mijlōce și materialī și morali spre ajungerea scopurilorū bisericesci și școlare, recercã pre Veneratulū Consistoriū a dispune ca încã dela 1 Ianuarie alū anulūi ce vine 1880, parochiile sã solvēcã la Consistoriū taxele de asigurare, ce pãnã acum le-aū solvitū la societãțile felurite de asigurațiune contra focului de dupã edificiiile bisericesci parochiali și școlari. Acestea taxe cãtrã Consistoriū nu potū fi mai mari de cāt ce aū

fost mai înainte cătră societăți. Veneratul Consistoriu va manipula separat aceste taxe până când în sfera sa de competență va face un proiect cu privire la modulul manipulării, care proiect spre statorire deplină îl va ascerne la Veneratul sinod diocesan conform statutului organic.

Acésta însă nu se putea de locu efeitui pentru că însuși Veneratul Consistoriu avea trebuință de date dela respectivele parohii anume :

Care comună și-a asigurat edificie sale și care nu, și timpul pe cât ar fi respectivele edificii asigurate, apoi că edificie neasigurate ce prețu reprezintă, ca după acela să se pótă măsura premiele anuale, lângă acestea mai voia Consistoriul să cêră în cauză o dispozițiune sinodală. Din aceste considerațiuni cred eu că nu a satisfăcut Consistoriul nemijlocit sus lăudatului decis, și destul de prevedătoriu a fost acceptând dispozițiunea Veneratului sinod diocesan, carele în sesiunea sa ordinarie din an. 1881. ședința dela 22. Aprile a adus la propunerea Mag. sale Dnii Babeșu decisul următoriu : „Recunoscându-se ideea de salutarie, se recêră P. S. Dlu Episcopu președinte, a se pune în înțelegere cu metropolia și respective cu cealaltă eparchiă sufragana spre a aduna tôte datele necesarie, pentru secură realizarea e ideii, și ascultând opiniunea bărbăților de specialitate, a combina planul, respective un proiect de statut, spre cestu scopu avînd acesta a fi supus desbaterii celui mai de aprópe congresu național, dacă necesitatea ar fi, ca instituțiunea să se introducă pentru întreaga provincie metropolitană, iară oportunitatea ar fi ca instituțiunea să se introducă pentru singuraticile diecese, proiectul de statut să se supună desbaterii procsimului sinod eparchial.”

Pe basa acestui decis sinodal, Prea Sântia Sa Dlu Episcopu diocesan în 10. Ianuariu a aceluiași an, Nr. 1164, s'a adresat atât V. sinod archidiocesan la Sibiu, cât și celui din Caransebeșu esplicând pe larg instituțiunea ce se intenționéză, adaugîndu întru altele, că societatea primă peștană s'a oferit, că în casul când s'arú asigura tôte edificie comunelor bisericesci acolo, dînsa va primi deobligamentul de a restitui diecese 30—40 percente din suma premiilor anuale, ce se vor încasa, ca din acestea să se pótă înființa în decursu de 10—12 ani un fond propriu de asigurare.

La adresa de mai sus a P. S. S. Dnii Eppu diocesan, consist. arch. dela Sibiu a repuns în 18 Iuliu 1881. Nr. 1956 că dînsii „se ocupă de un deceniu cu ctstiunea asigurării averilor bisericesci imobile în contra focului, fără de a fi ajuns astăzi la un rezultat mulțamitoriu. Modalitatea înființării acestui fond este intocma aceea, căreia se dă expresiune în hârtia Veneratului Consistoriu diocesan, adică un angajamentu cu o societate de asigurare solidă, carea să restituie anumite percente din premii. Înființate fiind fondurile eparchiale de asigurare în contra focului, și arătându-se acestea în decursul anilor de practicabile, pôte urma discusiunea cestiunei, dacă ar fi avantajosă împreunarea tuturor fondurilor eparchiale de asigurare în contra focului într'un singur fond metropolitan. A tracta astăzi în modu meritoric despre înființarea unui fond metropolitan pentru asigurarea averilor bisericesci în contra focului este precipitat.”

Iară Ven. Consistoriu din Caransebeșu a respuns sub 16. Septemvre 1881. Nr. 303. următoarele :

„Consistoriul Caransebeșului nu este de părere a participa cu activitatea sa la crearea unei instituțiuni pentru asigurarea edificielor confesionale, nici în comuniune cu întreaga provincie metropolitană, nici pentru propria sa diecesă separat, din cauză că la astfel de întreprindere se recerú forte multe corespundințe, și purtarea unei deschilinite contabilități, iară Consistoriul cu personalul actualu ce-lú are, abia ajunge să împlinescă agendele sale regulate.

„Tot așa nu află de consultu nici un angajamentu cu ore care societate de asigurare pe lângă condițiunea se resplătescă diecese 30—40 percente din premiu, că cădendu până acuma unele din celea mai renumite institute de bani, s'a sguduit încrederea publică, afară de acésta percente ce le-ar căștiga diecesa în realitate nu respectiva societate, ci indirectamente iară comunele nóstre le-ar plăti diecese, așa că societatea asigurătoare ar trage partea cea mai mare de percente. După părerea acestui Consistoriu, basată pe o esperință de 11 ani, în care restimpu au arsú numai 2 școli și 2 biserici în prețu de 3000 fl. asigurarea cea mai bună și reală a edificielor nóstre ar fi, când comunele din o eparchie ar întra în o asociațiune cu deobligamentul ca eventuala daună prin focu s'o acopere dînselu după proporțiunea sufletelor din comune, prin care procedere comunele ar deveni între sine deplinu asicurate și nu ar plăti în tot anul tace de asigurare, ci numai atunci când în adevêru s'ar întîmplat veri o daună prin focu, dar acésta unică asigurare reală și dóră mai ușor de practicat, Consistoriul numai atunci ar recomanda, dacă ar veni câțiva ani mai îmbucurătoru pentru poporul nostru.”

Din acestea se vede că Vener. Consistoriu din Sibiu s'a ocupat și până acuma cu cestiunea, însă n'a potut ajunge la veri un rezultat mulțamitoriu, dară se intereséză de cauză și este speranță de vre un rezultat oreși care. Ven. Consistoriu din Caransebeșu însă află împedcări în calea realizării ideii, dintre cari mai principale ar fi că trebbe și se recerú multe corespundințe și o contabilitate deosebită, spre care scopu personalul ce de presinte i stă la dispozițiunea Ven. Consistoriu este insuficientu abia fiind destul spre indeplinirea agendelor regulate dela Consistoriu.

Nu suntem aplicați a crede că Ven. Consistoriu din Caransebeșu, ar fi remas pe lângă resoluțiunea sa de a nu înființa nici un fond propriu, nici a face angajamentu cu veri o societate, sau a-sé îngriji pe o altă cale pentru a-si asigura comunele bisericesci edificie sale. Cestiunea acésta a venit la ordinea zilei în publicitate (veđi Nr. 13 și 14 din „Luminătoriu” an. 1882), și în sinodul diocesanu din Arad, decí vrînd nevrînd, desvoltarea cestiunei până acuma și importanța ei din punctu de vedere materialu, prețindú urgentu resolvarea ei.

În specialu ni permitem a vorbi cu acésta ocaziune despre modulul cum s'ar putea rezolva cestiunea în sinodul eparchialu din Arad unde au aflat și până acuma o desbatere interesantă. Aici până acum întru atâta a ajuns cestiunea încât credem că numai despre două împrejurări mai pôte fi disensuine ca adecă : să se facă un angajamentu cu veri o societate solidă pe lângă restituirea câtorva percente din suma premiilor anuale, ori să se formeze un institutu propriu de asigurare. Céta din urmă va fi cu multu mai avantajosă, decât cea din tâiu, căci numai prin acésta s'ar putea pune o basă solidă

unui fond propriu de asigurățiune, ca nici unu cruceriu dela comunele noastre bisericesci să nu trecă în mâna străinilor, cari apoi cele mai adese ori întreținută bani nostri contra scopurilor noastre.

În cazul înființării unui institut propriu de asigurățiune, la nici unu casu nu să pôte însărăncă personalul actualu alu senatului epitropescu, — unde ar aparține după natura sa acestu institut, — cu corespondința, evidența, contabilitatea etc., ci trebuie în ori ce casu stabiliți anume spre acelü scopu, ómenii de specialitate, cari pricepu conducerea unui astfelu de institut, acestia potü fi la începutu unu contabilu avënd salariulü lorü din premiele anualü ale institutului. Contra înființării unui institut propriu celü mai greü motivü ar fi că întemplantu-se în anii primü daune mari, încät nu ar fi de ajunsü suma încasată din premiele anualü pentru escontentarea daunelorü; acésta este posibilü, darä după esperințele din anii trecuti, nici decum de înfricoșatü. Ca însă totuși să fie prevedetoriü Venerabilulu sinodü diecesan pôte face angajare pe conta fondulu înființändü, cu veri unulu dintre instituttele nostre diecesane, nici la unu casu însă cu celea străine; aü dörä acestea pentru aceea ni se deobligă a rentörce 30—40 percente din suma premiilorü anualü ca se aibă daune sigure? ba nici de cât; numai venitü sigurü potü avea.

Probeze numai Ven. sinodü eparhialü, că nu 30—40 percente va putea primi dela cutare-va institutü străinü de asigurățiune, ci și 50—60 percente, căci este lucru întăritü prin esperința tuturorü societăților de asigurare, că edificiele publice sunt mai puținü espuse focului, și între acestea cu deosebire bisericile și școlele. Am avutü ocașiune a percurge în esmisiune de asigurățiune la vre-o 150—200 sate numai românesci, ori cu majoritatea români, și am esperiatü cu durere, că multă speculă a făcutü bancele străine prin comunele nostre bisericesci, asigurändü bisericile și școlele românesci. Tóte bancele asiguréză edificiele publice și mai alesü bisericü și școli cu premii cu multü mai scädate decât edificiele private, și totuși acésta regulă nu s'a observatü de cătră agenții respectivelorü societăți, cu ocașiunea luării ofertului de asigurățiune; ci aü socotitü premiele, în celea mai multe locuri, ca și la edificiele private, căci era acésta întru interesulü respectivulu agentü, care își avea provisiunea sa dela suma premiilorü anualü, și colu la bancă cu ocașiunea estrădării poliței, o treceau acésta împrejurare cu vederea, căci și acolo era în interesulü lorü, și nime nu-i controla. Apoi se mai lăsămü și pe mai departe lucrulü acesta în starea lui de până acum? nici de cât; ci trebuie odată pentru totü deuna curmatü reulü, și se ni înființămü institutü propriu de asigurățiune.

Singură împrejurare că în 11 ani aü arsü într'o diecesă de 500—600 comune numai 2—4 școli și bisericü, încă ni este de ajunsü spre a ne elibera odată pentru tot de una de sub tutela străinilor cu asigurățiunea edificielorü comunelorü nostre bisericesci. Se ni facem puțină socotélă după datele statistice ce le avem la mână. Avem în diecesa Aradulu 618 bisericü și 623 de școle și putem mai adauge 100 case parochiali etc. Recerintele de asigurare pretindü dar chiar și din natura lucrulu urméză că biserica și școla se asiguréză cu tóte obiectele arđibile aparținetóre de densele.

La bisericü trebuie asecurate zidirea, mai cu sémă decă nu-e materialü solidü, apoi acoperișulü cu scaunulü lui, altariulü cu tóte celea aflätóre în trën-

sulü, oedjdi, cărți, stranele și cărțile din ele, despărțamentulu bărbațilorü și a femeilorü, cu tóte scaunele, proprii etc. corulü, turnulü cu clopotele, orologiulü etc. apoi școla cu edificie aparținätóre de ea: grajd, colna, aparatele din școlă etc.

Putemü pune sigurü unu calculü de mijlocü:

618 bisericü a 10 fl. premiu anualü	6180 fl.
623 școli 5 fl. " "	3125 fl.
100 case par. 3 fl. " "	300 fl.

Suma 9595 fl.

Acésta după unu premiü förte scädutü însé dacä vomü mäsura premiele, după cum e în usü la alte bance de asigurățiune, putem conta la peste 20,000 fl. premii anualü.

Și astfelü ar și trebui în anii primü ai institutulu se mäsurämü premiele după cum este în regulă la alte bănci, și numai mai tärđiü să le micșorämü, după ce am pusü basă mai tare la institutü. Astfelü dicemü, premiele remänü ca și cum se află la alte bance, și atunci am avea peste 20,000 fl. premii anualü, dar fiindcă unele edificie sunt asigurate la alte bănci, se lăsämü suma premiilorü la 10,000 fl. de aici se coste administrația în anulü prim 2000 fl. mai remänü 8000 fl. profitü, în casulü când nu vom fi siliți se solvimü daune, iarä dacä și vom fi necesitați a solvi daune, iarăși la ai nostri solvimü și nu străinilorü.

Este lucru cunoscutü de comunü, cumcă atât conform legii, cât și pe basa diferitelorü ordinațiuni dela locurile competente, comunele politice sunt — sub grea respundere — îndatorate a se presenta la cutare casu de focü, ce s'ar întempla în comună, și acolo prin tóte mijlócele ce li stau la dispușețiune, se conlucre la stingerea și localisarea foculu, în comune și orașe unde sunt deja pioniri, stingători de focü, asemenea se lucre cu tot adinsulü contra lățirrei pericelilorü de focü astfelü, că nu putemü fi de locü îngrijați că vom fi espuși cu institutulu la daune enorme. Sperämü tare că Veneratulü Sinodü diecesanü va sei afla mijlóce pentru înființarea unui institutü propriu de asigurățiune, și va delătura cu înțelepciune pedicele ce se opunü înființării unui institutü propriu.

În casulü neacceptatü, când nu s'ar putea înființa unü institutü propriu atunci admitemü și noi ca mai aprópe de scopü îngajamentulu cu vre-o bancă solidă, însă pe lângă condițiuni cât se pôte mai avantajóse între cari numărämü mai alesü urmätórele: Premiele anualü să fie moderate, și atât proporțiunea, cât și calitatea lor, să fie eictate pe comunele bisericesci cu aprobarea consistoriulu diecesanü. Consistoriulü să nu ıee asupra sa încasarea premiilorü, ci acelea să le încaseđe deadreptulü prin respectiva bancă, iarä Consistoriulu se-i respundă numai, cu finea anulü, — percente staverite din suma premiilorü anualü; angajamintulu să se facă pe timpü mai scurtü anume pe 6 ani, din cari alü șeselea să fie gratisü, adecă în acelü anü se fie tóte premiele a fondulu diecesanü și totuși banca străină se pörte risiculü daunelorü; încät însă s'ar face pe unü timpü mai lungü d. e. pe 10—12 ani, de aici să se dee 2 ani gratisü, licuidarea daunelorü să fie în competența consistoriulu, avind banca străină a scóte altă comisiune licuidätóre, când n'ar fi îndestulată cu licuidarea efeptuită prin Consistoriü.

Avind unü institutü propriu, nu putemü fi cu prinși de temerea că edificiele parochiali vor fi es-

puse la aprindere din rancori sau din isbândă. Veneratul Sinodul diecesan reprezintă voința diecesei întregi, și pentru ca să fie sigură în orice împrejurări instituțiunea din cesțiune, i stă în putere și în dreptul a lua o dispozițiune ca aceea față de comunele bisericesci, ca într-unu casu neprevăduți, când suma încursă din premiele anuale, nu ar fi suficientă pentru acoperirea daunelor obveniende în cei dintâi ani ai institutului, atunci cătră suma ce o solvesee fondul diecesan în daune, se contribuie în o proporțiune ore care și toate comunele din dieceză ca sora lor comună bisericescă daunată se nu fie constrânsă a suferi din cauza eshaurierei totali a fondului respectivu, această dispozițiune se poate aduce numai ca și o precauțiune și carea — considerându scopul cel salutaru alu fondului va fi destul de motivată față cu fie-care comună bisericescă. Credem că nici una comună bisericescă nu își va afla prin această alterate interesele sale căci înmulțindu-se fondul la unu capitalu frumosu, iarăși comunele bisericesci se vor ajuta cu elu la vremea de lipsă, ba cu timpul institutulu poate se-și estindă activitatea sa și asupra asigurărei pe viață a tuturor preoților și învățătorilor din diecesă. Totul la ce am ruga pe Venerabilul Sinod arădanu întru interesul cestianei, este: Să enunціă înființarea unui fondu propriu de asigurățiune, încă în decursul sesiunei sinodali din anul acesta avisându comunele bisericesci, că în casul unor daune eventuali neprevăduite, ce ar întrece venitele fondului în anii primii, dînele, pe basa principiului de reciprocitate, că sunt de o confesiune și o naționalitate, sunt îngajate a contribui și peste suma premiilor ordinarie într'o proporțiune ecuitabilă. Modul că cum se vor efecta premiele, încăsarea lor precum și ori ce alte dispozițiuni în cauză să se lase în înțelepă chibșuală a Ven. Consistoriului, care va avea a face, pe sesiunea procsimă sinodală unu proiectu de statute respective unu regulamentu ce-și va avea aprobarea lui finală dela Ven. Sinodul diecesan, iară și până atunci — provisoriamente — comunele bisericesci, ale căroru termine de asigurare la bănci străine va fi expiratū sau va expira în intervalul acesta, au numai de căt a transpune Ven. Consistoriul taxele, ce până aci le solveau la bănci străine. Față însă cu acelea comune ale căroru edificii nu sunt de locu asecurate, să se dispună prin Ven. Consistoriul ca numai de căt să se asigureze. Pe această cale suntemu convinși pe baza esperințelor proprie și acelor espuse mai susu, că se va rezolva mai ușorū înființarea unui fond propriu diecesan de asigurățiune, ce noi din totă inima ilu dorimū, și suntemu siguri, cu noi dinpreună și Ven. Consistoriul respective sinodul eparchialū, deci înainte cu ajutoriul lui Ddeu.

Blasii Codrean.

Carte pastorală a I. Pr. S. Archiepiscopu și Metropolitu Moldovei și Sucevei D. D. Iosifu.

[Continuare.]

Acestoru nimernici nu le este de înbunătățiri reale, ci numai de turburări și resturnări. La asemenea sfârșituri s'au încercatū încă odată se ajungă pe o altă cale, pe calea socialistă, totu aici în Iași, propagându fără de sfială și fără de rușinare printru altă fōie o nouă eresie socială priconisată în doctrina turburătoare *socialismulū Românū!* plantă străină și veninosă pentru țera noastră și pentru poporulū

românū. Dar atunci, acum trei ani în urmă, guvernulū țerei, în înțelepciunea sa și în interesulū bunei ordine și a liniștei publice pe progagătorii acestei doctrine străine, fiindu străini ei însii i-a datū afară din țeră. Astăzi însă lupulū s'a înbrăcatū în pelea oiei, cum am mai dîșu, și încercă se între în staululū bisericeii, se amăgescă și se înșale pe însuși păstorii turmei creștine, pe însuși clerulū prin promisiuni frumose și ademenitoare; vrăjmașulū și-a alesu țerămulū bisericeii cu instituțiunile ei canonice, și abusându de libertatea preseii, nu cruță nimicū, nici legi făcute de țeră, nici canonele sante nici persoanele care reprezintă autoritatea canonică a bisericeii. Turbarea lorū este ca acelorū cuprinși de Duchulū necuratū; nu mai cunoscū nici o margine a libertăței, așa că chiar prin publicitate amenință pre prelații bisericeii cu glonțulū. Cugete acum ori ce românū cu bunū simțū, cine și ce felū de omeni sunt aceia, cari reclamă și propagă reforme în biserică prin resturnarea instituțiunilor seculare canonice a-le bisericeii, amenințându auctoritățile bisericeii cu asasinatū și îndemnându pe clerulū la rebeliune, fiindu ei însuși sperjuri, renețati din clerulū și degradați moralicesce; și toate acestea fapte le propagă prin publicitate și le urmază în faptă totū în numele libertăței.

Libertatea este pusă de Ddeu în natura omulū. Cu toții iubimū libertatea și ne place a face usū de ea; cu toții respectămū libertatea preseii; voimū ca poporulū românū se-și esprime liberū și fără nici o temere dorințele și pășurile sale și dorimū ca libertatea absolută se domnescă, pentru binele societăței; însă, iarăși cu toții seimū că ori și ce libertate de acțiune în societate ca și în natură și are marginile ei, și celū ce calcă aceste margini nu rămâne nepedepsitū, precum în ordinea morală de Ddeu, așa în ordinea socială și legală de legile țerei. Așa dar, a face din libertatea cuvântulū și a preseii o arenă pentru a provoca la rebeliune și a indemna la asasinatū prin glonțū, cum o facū batjocoritorii turburători dela pamfletulū „Desceptarea“ intitulatū în batjocură și diar eclesiasticū literarū, această constituie o crimă și criminalii trebuiescū pedepsiți, ca unii ce propagă anarchiā din care anarchiā poate isvori o resturnare socială, ale cărei consecințe vor fi fatale și țerei și bisericeii, mai alesū că clerulū este provocatū și indemnatū la asemenea fapte criminale în sensu de resbunare pentru închipuite asupriri.

Clerulū acărui misiune în societate este de a predica pacea, iubirea și înfrățirea tuturorū; nu vrajba, nu ura, nu resbunarea, nu defăimarea, nu calumniile, căci acestea sunt faptele servitorilorū întunereculū, servitorii spiritulū satanicescū, care dela începutū a bătutū reshoiū în contra adevărulū, în contra filorū lui Ddeu; care chiar în paradisulū pămentescū s'au insinuitū cu încelaciune cătră primii părinți ai omenimei, dîcendule că de vorū mânca din pomulū opritū, vor fi și ei ca nisce Ddei; tot același spiritū alū întunereculū este și acum, acelū spiritū satanicescū, Diavolulū, care după cum dîce Apostolulū Petru în epistola I c 5. „Ca unū leu răcnindū umblă, căutând pe cine se înghită, dar voi, dîce același apostolū, stați în potrivă, întăriți fiind în credință.“

În fața scandalosulū spectacolū căutatū de batjocoritorii turburători cu pamfletulū lorū „Desceptarea“ mercenarii Nihilismulū resturnătoriū, ai ateismulni bestialū, ai acelei hidre cu multe și feliurite capete pline de otravă, spectacolū, am dîșu, scanda-

losu și scârbos, care nu s'a mai întemplat sub forma de astăzi în patria lui Alesandru celu bunu a lui Stefanu și alu Vasile Lupu, a Dositeiloru a Varlamiloru și a Veniaminiloru; în patria aceloru binecredincioși români buni creștini cari împodobiau pământulu țerei cu monumentele lor religioase — biserică și mănăstiri — spectacolul ce nu s'a mai întemplat, dicem, decât numai din partea străinilor care umblau se introducă și la noi sectele lor religioase, schismatice precum Calvinistii din seculu alu XVII; dar acei măreți și nemuritori bărbați români, pre de o parte prin tipărirea cărților religioase în limba națională, și pe de alta adunându-se în soboru generalu — precum s'a făcutu celu din Iași în timpul lui Vasile Voda Lupu combăteau eresile lor și curățau biserica română de neghină aruncată de vrăjmași. În fața acestei noue încercări de resturnare a aședămintelor bisericesci și credinței părinților nostri, noi credem că este de datoriă tuturor binecredincioșilor creștini, români, și laici și clerică, de a combate rătăcirile propagate cu atâta îndrăsnelă și înverșunare de acei mercenari plațiți de străini pentru a sfășia în două turma binecredincioșilor bisericeii lui Cristosu, a nămului românesc, împărechindu prin ură și vrajbă chiar pe tărâmulu religiosu alu bisericeii. De aceea noi după datoriă pastorală sufletescă ce este pusă asupra-ne, și întemeiatu pe cuvintele santei scripturi, alu căroru textu l'am citatu mai sus, cum și pe exemplele predecesorilor nostri în asemenea împrejurări venim prin această carte a face apelu mai întâiu cătră poporul român, binecredincioși creștini și fi ai nostri sufletesci din această eparchiă a santei Mitropolii Moldovei: și le dicem: fiilor! aduceți ve aminte de credința părinților și strămoșilor nostri, pe care ei au conservat-o cu multă sântenie în timpri grele pentru nămulu românesc, în timpu chiar de invasiunii barbare, cu care credința s'a întâritu în ispită și nevoi; și nu dați ascultare bârfitorilor de ađi cari ca Iuda — pentru bani — batjocorescu credința bătrânilor și instituțiunile santei noastre bisericeii; căci chiar abuzuri de ar fi, chiar ore care rele nărviri de ar fi printre servitorii bisericeii — ca nisece omeni ce sunt și ei — nu prin pamflete și batjocure se îndrepteză relele nărviri și abuzuri, ci prin pace, iubire și bună înțelegere. (Va urma)

D i v e r s e.

† Octogenarul **Ioan Arcoși**, mentorul mișcărilor naționale românești din Arad în prima jumătate a secolului XIX, s'a mutat la cele vecinice, a trecut din mórte la viață chiar în marea și luminata ziua a Învierii Dumnului, în etate de 86 de ani! S'a sfârșit ca român de unu caracteru candidu, și ca creștinu de-o ortodoxiă nepătată. În elu și-a aflatu cuvintele poetulu idealulu lor celu mai perfect:

„Alb am trăit unu secolu pe plașul strămoșesc
și vreu cu fața albă senin se mă sfârșesc
Ca după-o viață lungă, ferită de rușine,
Mormântulu meu se fie curat și alb ca mine.“

Fie-î țerina ușoră și amintirea vecinică!

* **Adunarea generală a reuniunii învățătorilor români** din eparchia Aradului s'a ținutu Joi în 3 Maiu nouă a. c. sub președința Dlu Georgiu Popa referentulu consistorialu pre carele l'a înlocuitu mai târziu secretariulu primu alu reuniunii Dlu Ioanu Tuducescu învățătoriu în Lipova. Adunarea acesta a fost cerce-

tată celu pușinu de 120 de învățători și învățătore. S'a ținutu o disertațiune despre „Meteorologie“, din partea Dlu Petru Popoviciu din Arad. Învățătorulu Ioanu Tuducescu a surprinsu adunarea generală cu: „Abecedarulu“ se compus după o muncă și praxă de 26 de ani. Această carte fundamentală, lucrată după metodulu intuitiv, a fost primită de învățătorii prezenți cu multă bucurie, mai — alesu pentru că autorulu a ținutu în fața adunării prelegere practică, cu însuși fiulu se, în etate de 6 ani, adus la adunare anume spre acestu scop. Resultatul prelegerii a fost celu mai bun, deorace abecedarulu e lucrat în formă duplă: ca tabele de părete și carte, întâiu scrisu apoi tipăritu, și baetiloru de școlă li e forte ușor să intuască desemnurile (icónele) abecedarulu ect.

* **Mulțămită publică.** Comitetulu parochialu din comuna Finișu prin acesta vine a aduce cea mai recunoscătoare mulțemită publică conlocuitorilor lor Georgiu Popa și Teodoru Cosma jun: cari din adeverata evlavie, zel, credință și iubire creștinescă cătră cele sante, au donat s. nostre bisericeii, unu ornatu prețescu, o candelă, și o cădelniță forte frumoasă, în prețu de 140 fl. v. a. Sântirea obiectelor s'a sevârșitu în 3/15 Apriliu, cu cea mai mare solemnitate, după celebrarea santei liturgii decătră preotulu localu insoțitu și de alți doi preoți din vecinătate. Finișu la 6/13 Apriliu 1883. pentru com. paroch. Ioanu Halmagianu preșied. com. paroch.

* **Socotá publică a balulu neguțătorilor și industrieșilor români** din Arad, ținutu la 12/24. Februaru 1883. Suprasolvire a încursu dela următorii domni și domne: Ilustritatea Sa Domnu Ioanu Meșianu Eppu 10 fl. Cornelu Jivoviciu archimandritu 10 fl. Mircea V. Stanescu avocat 8 fl. Petru Florescu neguțătoriu 3 fl. Demetriu Iorgoviciu epitr. 3 fl. Georgiu Muntean călcianariu 3 fl. Florea Moșescu călcianariu 3 fl. Nicolae Dolga ospetariu 3 fl. Georgiu Bogdan croitor 3 fl. Florea Varadia călcianar 3 fl. Georgiu Truța măcelar 3 fl. Ioan Jacu măcelar 3 fl. Nicolae Mihalescu pânzar 3 fl. Georgiu Abrudan, călcianar 3 fl. Stefan Crestuțu pânzar 3 fl. Dr. Georgiu Vnia medicu 3 fl. Dómna Ana Dogariu proprietăresă 5 fl. Kralek Lajos oțieriulu 5 fl. Elia Dogariu inv. 2 fl. Ioan Molnar ospetar 3 fl. Alexandru Mihaloviciu neguțător 1 fl. Dionisiu Hero butar 1 fl. Iosif Hirschmann neguțător 2 fl. Dr. Atanasie Șandor medicu 2 fl. Dr. Schuster Ilés medicu 2 fl. Vióla Mihaiu ferebrar 2 fl. Petru Nicoliciu buhăter 2 fl. Eroteiu Beleşu protosincol 2 fl. Lazar Ioanescu adv. 2 fl. Vasilie Mangra director 2 fl. Georgiu Florescu neguțat 2 fl. Ignat Mărginean c. r. căpitan 1 fl. Solomon Gergely inspector de dare 1 fl. Leos Dezsó sub inspector 1 fl. Gavril Bodea capelan 1 fl. Simeon Anciu protocolist 1 fl. Péterfy Antal adv. 1 fl. Hunyádi N. 1 fl. Ioan Crețu călcianar 1 fl. Alexandru Gavra direct. pens. 1 fl. Dr. Georgiu Popa ases. referinte 1 fl. Cristori János 1 fl. Reisz Vendeliu 1 fl. Vittmann N. ospetar 1 fl. Bing Vilmos neguțător 1 fl. Dómna Maria Fétu proprietăresă 1 fl. Eutimiu Maniu ofician 1 fl. Kneffel Károly neguțat. 2 fl. Obetko Kálmán neguțător 1 fl. Amigo cafănar 50 cr. Vinter adv. 50 cr. Iosif Ciuba neguțat. 5 fl. Georgiu Crăciunescu prot. 2 fl. Silviu Mera 2 fl. Müller József 3 fl. Koká Károly 2 fl. Veduva Bolbóca 2 fl. Depin Lajos 2 fl. Velcs János

La Nr. de față alăturăm unu suplementu de $\frac{1}{4}$ colă.

Suplementul la „BISERICA și ȘCOLA.” Nr. 17.
Anul VII. — 1883.

2 fl. Sárosi Ferencz 2 fl. Fischer N. 2 fl. Rehtzeit Samu 1 fl. Lukács György 1 fl. Schrot Lajos 1 fl. Schau Engel 1 fl. Eliás Henrich 1 fl. Eliás Simon 1 fl. Mangel N. 1 fl. Majsztorovics I. 1 fl. Sándor Lajos 1 fl. Spitzer N. 1 fl. Védova Háberéger 1 fl. Landau Mór 1 fl. Polák József 1 fl. Jamniczky Károly 1 fl. Rózsa László 1 fl. Silberberg Mór 1 fl. Brunhuber Nándor 1 fl. Krip Lajos 1 fl. Petru Lipovan măcelar 1 fl. Mateiu Staniciu pardositor 1 fl. Ignat Herli 3 fl. Francisc Mitelmann 3 fl. Jakorsch Iohán 2 fl. Deusch N. 2 fl. Dr. Mór Fisch 2 fl. Frații Neumann 2 fl. Jakoblovits János 2 fl. Popu Imre 2 fl. Costa Obercnez dubălar 2 fl. Koll Maris 2 fl. Glück Károly 2 fl. Golomics Moricz 2 fl. Balogh István 2 fl. Skuib Antal 2 fl. Pauszvein János barber 2 fl. Komlosi N. 2 fl. Erbekern N. 2 fl. Bártl Sándor 1 fl. Krausz Ignatz 1 fl. Menesági Sándor sub capitan 1 fl. Manhaim Pál 1 fl. Weisz Mór 1 fl. Walder és fia neguțat. 1. Moskovits Jakab neguțat. 1 fl. Weiszbaum Andrényi 1 fl. Frații Roth 1 fl. Bittner József 1 fl. Vinkler Vilmos dubălar 1 fl. Montti N. neguțat. 1 fl. Eibenschütz M. 1 fl. Knap Károly 1 fl. Rosenblüh Samu neguțat. 1 fl. Schufer Leopold neguțat. 1 fl. Marek Mór 1 fl. Kirschner N. 1 fl. Csutak Károly neguțat. 1 fl. Scharlot N. 1 fl. Feichtaler M. 50 cr. Duschak Ferencz 50 cr. Schrink János 2 fl. Vasits George 2 fl. Hamerli Ferencz 1 fl. Hauptmann Ferencz 1 fl. Kärer August 2 fl. Domi Constantin faur 3 fl. Várgá István mobiler 2 fl. Pintér Balognö 2 fl. Paulșan Nicolae plug. 2 fl. Csáky József 2 fl. Klein Mór neguțat. 2 fl. Oprean Georgie dubălar 1 fl. Szelle József adv. 1 fl. Marischek Adolf 1 fl. Monti János neguțat. 1 fl. Nicolae Bogdan preot 2 fl. Ioan Cornea ingineriu 1 fl. Petru Florescu celu tineru 1 fl. Moise Bocșan adm. prot. 1 fl. Iosif Goldișu protosincol 2 fl. Mag. Sa Domnulu Vincențiu Babeșu 2 fl. Antonie Caracion neguțat. 2. Crestits Deme adv. 1 fl. Suma totală asupra solvirilor intrate parte înainte, parte séra la case 264 fl. Venitul totalu alu balulu ai fost 588 fl. 70 cr. Iar speșele ai fost 288 fl. 70 cr. Detrăgându-se speșele din venite mai rezultă unu venitu curatú de 300 fl. Arad 6. Martie 1883. *Costa Boroșu*, controlorú, *Dimitriu Iorgoviciu*, căsariu, *Petru Popoviciu*, notariu. Că bilanțulu actualu este conform rezultatulu socoții speciale, ce s'a esaminatú și aprobatú în comitetulu arangiatoriu, recunoscú — Arad, 6. Martie 1883. (I. s.) *M. V. Stănescu*, preside.

Concurs.

Devenindú vacantá parochia din comuna bisericească *Giulvez*, prin reposarea preotulu Teodor Gruescu — conform decisulu Ven. Consist. diecesanu din 18. Martiu 1883. Nr. 199 B. se escrie concursu pentru parochia de classa I pre lângă observarea ș. 8. din regulamentulú pentru parochii — cu terminulu de alegere pre 29. *Maiu a. c.*

Emolumintele sunt: Una sesiune de pământu arătoriu de 38 jugere. Unu plațu parochialú intravilanu. Birulu preoțiescu indatinatú în naturali. Stola usuatá dela 230 de case, cu 1052 de suflete.

Doritori de a ocupa acésta parochiá sunt avisați recursele lorú adresate comitetulu parochialú și instruate în sensulu stat. org. bis. și a regulamentulú pentru parochii proveđute cu atestatú de calificatiune pentru parochii de classa primá — a le substerne subsemnatulu adm. protopresbiteralu în *Ciavova* până în 25 *Maiu* st. vechiu a. c. — Dela recurenți se recere a-se presenta în vre-o duminică sau serbătore în sta biserica din locu spre a-și areta desteritatea în cantú și cele pastorale.

Giulvez, în 19 Aprilie 1883.

Comitetulu parochialú.

În conțelegere cu mine: **Paulu Miclescu**, m. p. adm. protopresbiteralu și as. consistorialú.

Conform ordinațiunei venerabilulu Consistoriu eparchialú Aradanú de dto 28. Februaru Nr. 597 a. c. și de dto 3. Martiu 624. 1883. pentru îndeplinirea stațiunei învățătorești la școla nouă din comuna *Otlaca*, ppiatulú Chisineulu, prin acésta se escrie concursu cu terminu de alegere pe ziua de 15. *Maiu a. c. st. v.*

Emolumintele împreunate cu acésta stațiune sunt: a) 400 fl. v. a. salariu în bani gata b) 11 jugere pământu arătoriu comasatú, de o calitate eminentă. c) 7 orgii de lemne, din care se va încălđi și școla, d) 10 fl. v. a. pentru scripturistica, e) 10 fl. v. a. speșe pentru conferințe, f) 20 fl. v. a. pentru încălđirea și curățirea școlei, g) quartirú liberú cu trei chilii și alte comodități, cu curte și grădină estinsă.

Recurenții sunt avisați recursele lorú ajustate conform prescrișelorú statut. org. și adresate Comitetulu parochialú până la 13. *Maiu* a. c. a-le trimite Prea On. Domnu Petru Chirileșcu protopresbiteru și inspectoru școlarú în Chitighazú (*Kétegyháza*).

Recurenții cu pregătiri mai înalte vorú fi preferiți.

Otlaca, la 3. Aprilu 1883.

Comitetulu parochialú.

În conțelegere cu mine: **Petru Chirileșcu**, m. p. Insp. scol.

Concursu pentru ocuparea definitivă a postulu învăț. la școla confesională gr. or. rom. din comuna *Vucova*, ppratulú Jebelulu, comitatulu Timișulu, cu terminu până 1 *Maiu* 1883.

Emolumintele sunt: Salariu învățătoreșcu 63 fl. 63 cr. pentru lumini clisă și sare 49 fl. 62 cr. patru stângenii de lemne, pentru conferință 8 fl. pentru scripturistica 4 fl. Pământu 3 jugere și 913⁰ clasa a II-a. Bucate 20 meți grâu și 20 meți cucuruzú, dela înmormântări câte 20 cr. și în fine cortelú liberú cu aprópe 1/2 jugerú de gradină pentru legumi.

Doritori de a ocupa acéstu postú sunt avisați a-și trimite recursele lorú instruite conform statut. org. până la indicatulú terminu prea On. D. Protop. Alesandru Ioanovici în Jebel, fiind totodatá poftiți a-se presenta înainte de alegere în comună în vre-o Duminică sau serbătore spre a-și arăta desteritatea în cantú și tipicú.

Vucova, în 3. Aprilu 1883.

Pentru comitetulu parochialú:

Ioanú Dumitrescu, m. p.
preotú și președ. com. par.

În conțelegere cu prea On. Domnu protopopu tractualú.

Pentru deplinirea stațiunii de parochi clasa III în *Monostor*, tractul Hășiașului, se deschide concursul cu termen de alegere pe ziua de **12/24. Iunie 1883.**

Emolumintele sunt: una sesiune de pământ, pluș parochial, biru dela circa 50 de case, câte 2 speni, iară dela circa 20 de case, numai câte 1 spene de cucuruz în bômbe, și stola îndătinată.

Recursele ajustate conform prescrișelor statutului organic, și adresate Comitetului parochial, să se trimită părintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu în Belincz, până inclusive în 10/22. Iunie a. c.; având recurenții în vr'o duminică ori serbătore, a-se presenta în biserica locală, spre ași arăta desteritatea în cântări ori cuvântări bisericesci.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine; **Georgiu Creciunescu**, m. p. pp.

Pentru deplinirea postului de învățatoriu, din comuna *Leucuseci*, protopopiatul Hășiașului, prin acesta se escrie concursul, cu termen de alegere pe **ziua de 1/13. Maiu a. c.**

Emoluminte: 139 fl. 20 cr. în bani gata; 20 meți de cucuruz; 12 meți de grâu, 10 orgii de lemne, din cari să încăldeșce și școlă; la înmormentări pentru cei mari 40 pentru cei mici 20 cr. pentru conterințele învățătoresci 10 fl. cortel liber și grădină de legumi.

Recursele ajustate conform prescrișelor statutului organic, și §-lui 6 art. XVIII 1879 și adresate Comitetului parochial să se trimită părintelui protopop Georgiu Creciunescu în Belincz, p. u. Kiszetó, până **inclusive la 29. Aprile 1883**, având recurenții în vre-o Duminică ori serbătore a-se presenta în biserica, spre ași arăta desteritatea în cântări și tipicul bisericescu.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Georgiu Creciunescu**, protopop și inspect. școl.

În urmarea decisiului Ven. Consistoriu din Caransebeșu dto 18. Martiu a. c. Nr. 92. B. se escrie concursu pentru deplinirea vacantei parochii de clasa III-a din comuna *Căpet*, ppvteratul Jebelului până în **15. Maiu a. c. st. v.**

Emolumintele sunt: 1½ sesiune de pământ arătoriu și stola usuată dela 107 case cu 508 de suflete.

Doritorii de a ocupa parochia acesta au ași trâmite recursurile sale instruate conform Regulamentului și stat. organic bis. părintelui ppvter Alexandru Ioanovici în Jebel până la indicatul termen.

Dela recurenți se recere a se presenta în vre-o duminică sau sârbătore în s. biserica din locu spre ași arăta desteritatea în cânt și cele pastorale.

Căpet, în 3. Aprilu 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protopopul tractual.

Conform decisiului V. Consistoriu Oradan dto 21. Fauru a. c. Nr. 50 B să escrie concursu pentru vacanta parochie de clasa III-a din *Josani*, și filia

Magesci, protopresbiteratul Pesteșului Cottulu Bihar, cu termen de alegere pe **8 zile a lunei lui Maiu.**

Emolumintele sunt: 1) Josani dela 50 numere câte una vică cucuruz sfârmatu, totă casa 1 fl. v. a. doue jugere pământu arătoriu, doi stângeni de lemne, stolele usuete, și cuartiru liberu cu doue chilio, cuină, camară, stalău de vite, și cotețu de porci.

2) filia Butanu dela 28 case câte una vică de biru, 8 jugere de pământu, totă casa una ziua de lucru fara mâncare, sau 40 cr. de și și stolele usuete.

3) filia Magesci dela 32 case câte una vică de biru, dela totă casa 40 cr. afara de acesta totă casa una ziua de lucru fara mâncare socotitu ziua cu 40 cr. și stolele usuete.

Aspiranții la acesta parochie sunt avisati ași trimate petitiunile, conform regulamentului pentru parochii adresate comitetului parochialu la subscrișul în F. Lugos, posta ultima Eleds.

Datu în Butanu Magesci la 20. Martiu 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Teodoru Filipu**, adm. ppsc.

Conform ordinațiunei V. Consistoriu Oradan dto 21. Fauru a. c. Nr. 49 B. să escrie concursu pentru vacanta parochie de clasa III-a din *Cetea*, protopresbiteratul Pesteșului, Cottulu Bihar, cu termen de alegere pe **15 zile a lunei lui Maiu st. v.**

Emolumintele: dela 96 case câte una vică cucuruz sfârmatu, folosirea aloru 10 jugere pământu, competența de fanu 36 fl. v. a. usu-fructulu aloru 30 jugere padure și pășunare computatu în 30 fl. dela totă casa una ziua de lucru cu palmele sau 40 cr. din cassa comunala 111 fl. v. a. solviți în doue rate, stolele usuete, — afara de acestea casa parochiala cu doue chilio, cuină și camaru separata, grajdū de vite (stalău) șura și cotețu, grădină de legumi, și unu intravilanu cu pomatu de 1200 stângeni.

Doritorii de a ocupa acesta parochie sunt pofitiți ași trimate suplicele lor adresate Comitetului parochialu la subscrișul în F. Lugos p. u. Eleds.

Datu în Cetea la 25. Martiu 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Teodoru Filipu**, adm. ppsc.

Se publica concursu pentru postulu învățătorescu gr. or. devenitu vacantu în comuna *Sintea*, cottulu Aradului. Emolumintele sunt: 150 fl. bani gata, ¼ sesiune pământu, din care pentru anul 1883. numai 2 jugere va fi folosindu alesulu învățatoriu, 10 magi vieneze finu, sau 10 fl. 5 orgi lemne din care se va încălđi și școlă, cortel și grădină de legume.

Doritorii de a dobândi acesta stațiune au ași trimate recoursele sale instruate conform statutului organic la M. On. Domnu Mihaiu Sturza inspectoru scolaru în Șepreșu, până în 8. **Maiu st. v.** când va fi și alegerea.

Sintea la 1/13. Aprile 1883.

Comitetul parochial.

Se aprobă și din partea mea: **Mihaiu Sturza**, inspectoru de școle.